

Úvod

Cílem této příručky je provést studenty tématem genderu a objasnit přístupy uplatňované k této oblasti v etnologii. Materiál je kompatibilní s náplní výuky předmětu Žena v tradiční kultuře, ovšem nejedná se o skripta, která by shrnovala obsah přednášené látky, ale jde o doplňující příručku. Předkládaná publikace by měla studujícím sloužit jako návodný materiál, který je uvede do problematiky genderového výzkumu v etnologii a bude sloužit jako jejich rádce při jejich pilotním výzkumu v této oblasti. Příručka tvoří pro studující základní kostru návodů a případných inspirací, kterých by se měli přidržet, přičemž nabyté vědomosti lze využít již při psaní závěrečné eseje v předmětu Žena v tradiční kultuře.

První oddíl práce poskytuje studujícím přehledný soupis literatury, která se týká genderového tématu a je současně relevantní pro předmět Žena v tradiční kultuře. Jde především o jazykově přístupné texty, tedy v českém či slovenském jazyce, přičemž k doporučeným knihám je uvedena stručná anotace. Tento přehled je základní a má sloužit výhradně pro účely vyučovaného kurzu, pokud by se studující chtěli tématu věnovat více do hloubky, pak je potřeba seznam rozšířit o další základní tituly, které jsou ovšem přístupné v anglickém jazyce. Přehled tematické odborné literatury ukazuje také přístupy, které lze na genderové téma aplikovat, což je v mnohých směrech přínosné při vytváření základního přehledu.

Oddíl metodologického přehledu je zaměřen na problematiku využívaných přístupů bádání o genderovém tématu. V této části příručky se studující seznámí s principy, které je nutné při výzkumu uplatňovat, a budou poučeni o komplikacích, které je při bádání mohou potkat, a navedeni, jak se s problémy vyrovnat. Studující se v rámci této kapitoly seznámí s charakteristikami biografického rozhovoru a naučí se designovat jednotlivé typy rozhovorů podle strukturovanosti. Poznají specifika genderového výzkumu, složení vzorku respondentů, zacílení výzkumu na gender při plánování bádání ad. Následně studující získají praktické rady, jak se chovat v terénu, jak získat respondenty, poučení o informovaném souhlasu, návod o využití gatekeeperů a další užitečné rady. Dále pak studující získají přehled o užití jiných, než narativních materiálů pro účel genderového výzkumu a objektivizaci prostřednictvím triangulace materiálových zdrojů tak, aby výsledek byl v co nejvyšší míře předmětný.

Příručka obsahuje příkladové kapitoly zpracování narativních dat ve třech základních oblastech žitého světa žen, a to intimní sféře, polo-veřejné a veřejné oblasti. První ukázkový text se zabývá ženskou sexualitou v diskurzu tradiční společnosti a je příkladem, jak zpracovat data citlivé povahy a zaznamenat faktické údaje z této žité oblasti. Vzhledem k tomu, že informace o intimním životě minulých generací jsou poměrně

vzácné, je tento materiál zajímavý a přínosný pro studující i z hlediska faktografického, nikoli výhradně metodologického. Žitá polo-veřejná sféra je zastoupena kapitolami popisující vztahy v rámci rodiny a dětství v lokální společnosti, přičemž materiál je opět příkladem, jak zpracovat výpovědi získávané od respondentů v terénu. Sféra veřejná je zastoupena kapitolami zaměřenými na vzdělávání dětí a povolání žen v lokální společnosti, kde nad touto žitou sférou je uplatňován plný společenský dohled. Uvedené kapitoly mají být jednak návodným příkladem, jak je možné materiál zpracovat, citovat získané narace a jak je adekvátně interpretovat. Současně je cílem příkladových kapitol poskytnout studujícím základní přehled o společenských a genderových poměrech na vesnici v první polovině dvacátého století.

Jako dodatečný materiál obsahuje příručka testové otázky, které mají vést k osvětlení získaných znalostí o probírané látce jednak v rámci výuky, ale také obsažené ve studijních materiálech a e-learningové podpoře. Uvedené testové sady jsou orientační, tzn., neslouží výhradně k přímému testování studentů, ale nabízí studentům orientaci, zda danou látku zvládli, potažmo napomáhají přípravě na závěrečný test, který probíhá na konci předmětu Žena v tradiční kultuře.